

INKLUDERA MERA

Sveriges folkhögskolor för ett mer inkluderande samhälle – en metodhandledning

66 EXEMPEL • MÅL – METODER – AKTIVITETER – EFFEKTER – LÄRDOMAR

INKLUDERA MERA

Inkludera mera – en metodhandledning

Projektledare: Ingegerd Akselsson Le Douaron

Text och layout: Thomas Östlund Produktion

Utgiven av FOLAC

Februari 2016

Innehåll

PROJEKTET INKLUDERA MERA – VI VILL OCH VI KAN	4
OM DENNA METODHANDLEDNING	5
FOLKHÖGSKOLAN SOM SAMHÄLLSRESURS PÅ VÄG MOT ETT MER INKLUDERANDE SAMHÄLLE – NÅGRA SAMMANFATTANDE ERFARENHETER	6
DEL 1 FOLKHÖGSKOLOR MÖTER ASYLSÖKANDE, NYANLÄNDA OCH EU-MIGRANTER	8
DEL 2 INKLUDERINGSARBETE BLAND FOLKHÖG- SKOLORNAS DELTAGARE OCH MEDARBETARE	15
DEL 3 LÄRANDE OM INKLUDERING	21
DEL 4 OPINIONSILDNING – UTÅTRIKTAD PÅVERKAN	29
DEL 5 FOLKHÖGSKOLAN SOM MÖTESPLATS – SAMVERKAN MED CIVILSAMHÄLLET	33
FOLKHÖGSKOLOR SOM MEDVERKAT I INKLUDERA MERA 2014 OCH 2015	37

Projektet Inkludera mera – vi vill och vi kan

Rasism och främlingsfientlighet har alltid funnits. Men i vissa tider kan det bli värre. Några folkhögskolor hörde redan 2012 av sig till FOLAC, folkhögskolornas internationella uppdrag, och ville att vi tillsammans skulle ta tag i utmaningen: Hur jobba med antirasism? Det blev en ansökan till Arvsfonden, som beviljades. Stiftelsen EXPO blev partner, tillsammans med en mängd lokala organisationer knutna till de medverkande folkhögskolorna.

Projektet rivstartade i slutet av januari 2014 med från början 34 folkhögskolor. Sedan dess har några hoppat av och några kommit till. I dag är vi 31 folkhögskolor. Och nu närmar vi oss slutet, som samtidigt blir en början på att folkhögskolorna kommer att kunna ta ett ännu större ansvar för en samhällsutveckling som präglas av mänskliga rättigheter och fredlig samverkan mellan människor. Vi hoppas också att projektets erfarenheter kan användas och vidareutvecklas i nya projekt.

Folkhögskolorna har anordnat en mängd aktivi-

teter. Var och en har gjort en handlingsplan för hur skolan ska arbeta med inkluderingsfrågorna framöver, både internt och mer utåtriktat. Dessutom har skolorna bidragit till en gemensam metodhandledning. Var och en med sina erfarenheter av inkluderingsarbetet.

Denna metodhandledning innehåller en rik mångfald. Varje skola har sin egen profil och sina egna förutsättningar. Gemensamt har folkhögskolan som utbildningsform ett demokratiskt uppdrag och en stor frihet att gestalta det uppdraget. Syftet med metodhandledningen är att stimulera till samarbete mellan folkhögskolor – och mellan folkhögskolor och det lokala civila samhället. Här ska folkhögskolorna och deras samverkande organisationer kunna hitta tips, idéer och inspiration till det viktiga arbetet att bidra till ett mer inkluderande samhälle. I dag när Sverige tagit emot allt fler flyktingar och dessutom utblottade EU-medborgare tvingas tigga på våra gator, blir det arbetet viktigare än på mycket länge. Vi vill och vi kan.

Om metodhandledningen

Grunden för metodhandledningen är de redovisningar som folkhögskolorna skickat in. De är här sammanfattade och nedkortade, för att ge en överblick av vad som genomförts inom Inkludera mera – och vilka lärdomar som dragits.

För att underlätta läsningen har vi har delat in redovisningarna i fem övergripande områden. Många projekt innehåller aktiviteter som kan rymmas inom flera områden, se därför indelningen i första hand som ett sätt att underlätta orienteringen i materialet.

De flesta skolor har genomfört flera delprojekt inom ramen för Inkludera mera. Inför sammanställningen uppmanade vi skolorna att specificera

sina delprojekt utifrån mål, medel, aktiviteter och effekter/lärdomar. I denna sammanställning har vi för det mesta valt att redovisa delprojekten som separata delar, ibland under skilda områden. I en del fall har vi även slagit ihop mindre delprojekt och redovisar dem tillsammans.

Det kan även vara värdefullt att ta del av helhetsbilden för en separat skola. För den som så önskar, finns de fullständiga redovisningarna att tillgå hos FOLAC.

Förhoppningen är att här att ge exempel på konkreta och avgränsade insatser för ökad inkludering. För er som vill veta mer går det självfallet bra att kontakta folkhögskolorna.

Folkhögskolan som samhällsresurs på väg mot ett mer inkluderande samhälle

Några sammanfattande erfarenheter

Tanken bakom projektet Inkludera mera var att samla folkhögskolor omkring uppdraget att tillsammans med lokala civilsamhällsorganisationer bidra till ett mer inkluderande samhälle.

Folkhögskolan är fri och frivillig. Ett gemensamt projekt måste bygga på att varje medverkande folkhögskola har egna förutsättningar, egna ambitioner och en egen kultur. Tillsammans formar de en trädgård där varje del är unik men bidrar till en dynamisk gemensam kraft i samhällsutvecklingen. Varje folkhögskola har kunnat arbeta på sitt eget sätt, utifrån några gemensamma nämnare:

- Varje folkhögskola har haft en styrgrupp med studerande och personal som planerat och under ledning av en lokal samordnare, mestadels en lärare, drivit arbetet framåt.
- Varje folkhögskola gör en långsiktigt hållbar handlingsplan för det inkluderande arbetet i samarbete med minst en lokal förening från det civila samhället.
- Representanter för de medverkande folkhögskolorna har träffats i flera sammanhang, i möten mellan skolor, i regionala konferenser och i gemensamma konferenser för alla. I dessa möten har alltid studerande deltagit.
- De lokala samordnarna, oftast lärare, har haft regelbundna kontakter i en gemensam digital konferens.

Mötesplatsen folkhögskola

Det bästa sättet att odla förutsättningar för ett mer inkluderande samhälle är att se till att människor möts på jämlika sätt i positiva gemenskaper. En gemensam styrka hos alla folkhögskolor är deras potential för att fungera som mötesplatser för människor med olika erfarenheter. I själva verket bygger hela utbildningsformen på ett inkluderande förhållningssätt.

Det geografiska läget och folkhögskolornas relationer till sina huvudmän och traditioner har haft betydelse för var man har valt att lägga den största kraften i arbetet.

För en del folkhögskolor, med kurser av mycket olika karaktär och därmed också deltagare med olika bakgrunder, inklusive deltagare med invandrarbakgrund, har arbetet att blanda skolans deltagare internt varit i fokus.

Några har haft svårigheter att få till ett samarbete med andra aktörer i civilsamhället, medan andra har lyckats bättre.

Många skolor har aktivt bjudit in människor i det omgivande samhället, med större eller mindre framgång, och flera har även gett sig ut i det omgivande samhället.

Flera skolor har vittnat om vikten av att ordna jämlika aktiviteter som inte bara består av kunskapsöverföring (föreläsningar) och samtal utan även av kulturella aktiviteter – och att göra saker tillsammans, det kan vara allt från att promenera och samtala (walk and talk) till att spela spel och att delta i manifestationer. Det kräver ofta genomtänkta planeringar men ger i det långa loppet god utdelning. Här finns också möjligheter att skapa

win-win situationer i samarbetet med lokala föreningar, till exempel att skolan medverkar till att den lokala fotbollsklubben överlever genom att studerande från folkhögskolan hjälper till att rekrytera nyanlända som medlemmar i klubben.

Ett hållbart inkluderingsarbete

För att skolan även långsiktigt ska kunna bidra till ett mer inkluderande samhälle blir några gemensamma framgångsfaktorer tydliga:

- Skolledningen stödjer aktivt det inkluderande arbetet på folkhögskolan men har också kontakter med det omgivande civila samhället
- Hela folkhögskolan deltar i arbetet på olika sätt, utifrån kursernas karaktär och de studerandes intressen och förutsättningar. Ett exempel är att en folkhögskola infört moment i sin fritidsledarutbildning som handlar om att lära sig ordna aktiviteter med unga på asylboenden.
- Deltagarna deltar aktivt i både planering och genomförande av skolans aktiviteter. Här krävs ofta att lärarna kan övertyga att den bästa vägen till kunskap och utveckling inte bara är teoretiska studier i klassrummet – även om de är mycket viktiga – utan även ett aktivt engagemang i samhällslivet. Att det finns drivande eldsjälare bland personalen har stor betydelse. Men här finns en varning för att låta arbetet stå och falla med en eldsjäl. Det finns alltid en risk att hen bränner ut sig.
- Det finns ett systematiskt och levande inklude-

rande arbete på skolan, uttryckt i en lokal handlingsplan, som överlever byte av både studerande och personal. Handlingsplanen utgår från folkbildningens människo- och kunskapssyn, de mänskliga rättigheterna och den svenska antidiskrimineringslagstiftningen.

- Folkhögskolan arbetar aktivt för att utveckla sig som en mötesplats för människor och organisationer i det omgivande samhället. En viktig del är den kunskapsspridning och de samtal som finns i folkbildningens tradition men även andra aktiviteter kan leda framåt. Folkhögskolan ser också sin opinionsbildande roll och deltar aktivt i det som händer utanför skolans väggar.

En förutsättning för att hålla utvecklingsarbetet vid liv är att folkhögskolans lärare får möjligheter att delta i fortbildningar och tematiska erfarenhetsutbyten. Detta kan delvis ske på digitala mötesplatser. En annan förutsättning är att folkhögskolorna får regelbundna aktiviteter, till exempel språkcaféer för asylsökande, finansierade. Det frivilliga arbetet räcker långt men det behöver en professionell och stabil kärna för att bli långsiktigt hållbart.

*Ingegerd Akselsson Le Douaron
Projektledare*

DEL 1 FOLKHÖGSKOLOR MÖTER ASYLSÖKANDE, NYANLÄNDA OCH EU-MIGRANTER

1. Aktiviteter på asylboende

Nyköpings folkhögskola

Mål

- Att göra tiden på asylboendet drägligare, framför allt för barn och unga.
- Att få till medmänskliga möten.
- Att supporta initiativ från de asylsökande samt bidra till konkret stöd, utifrån deras behov och önskemål.

Metod

- Inledande träff med föreståndare – för att få information om läget på boendet vad gäller språk, antal barn, andra inblandade aktörer etc.
- Kontinuerlig kontakt med samarbetspartnern Röda Korset.
- Information på folkhögskolan och uppmuntran till deltagarna att vara med i aktiviteterna.
- Möten med ett trettiotal asylsökande. Presentation av folkhögskolan följt av smågruppsamtal där behov och önskemål diskuterades och noterades.
- Möte i projektets styrgrupp, för prioritering och planering utifrån de asylsökandes önskemål.

Aktiviteter

- Ett tiotal aktivitetsträffar med barn och ungdomar, med kubbspel, fotboll, pyssel etc.
- Två klädinsamlingar med Röda Korset.
- Möten med asylsökande för att stämma av och stötta idéer och behov.
- Fikasamtal och språkspel varannan vecka.
- Olika insatser, exempelvis hjälp till snabbare internet och vid kontakter med myndigheter.

Effekter – lärdomar

- Bra att inleda med aktiviteter för barn och unga. Det gör även att kvinnor möter upp, till exempel för ”fikasamtal” medan barnen leker/pysslar.
- Svårare än väntat att få igång asylsökande till att själva driva aktiviteter. Kanske naturligt eftersom boendet ses som en mellanstation, där man inte förväntar sig ett rikt liv.

- Viktigt att utgå från önskemål som de asylsökande själva ger uttryck för.
- Behovet av ordentlig svenskundervisning är stort, men det kräver resurser. Dock bra med enkla språkspel för att öva svenska.

2. Aktiviteter med asylsökande och EU-migranter

Malmö folkhögskola

Mål

Att bedriva inkluderande aktiviteter med nyanlända och stärka deltagarnas egna kunskaper.

Metod

På skolan har två deltagargrupper arbetat självständigt med olika aktiviteter inom ramen för Inkludera mera. Det har dels handlat om verksamhet för och med asylsökande och EU-migranter, dels aktiviteter för att öka den egna kunskapen om frågor som rör inkludering och normer.

Aktiviteter

- Språkcafé där deltagare i Etableringskurs träffat andra deltagare på skolan.
- Tolkad föreläsning av LO om arbetsrätt riktad till nyanlända.
- Studiebesök på asylboende och läger med EU-migranter.
- Insamling till Läkare utan gränser.
- Interna diskussioner och övningar kring begreppen inkludering, normer och värdegrund.

Effekter – lärdomar

- LO-föreläsningen tog upp relevanta ämnen, men alltför få närvarande.
- Viktigt med internt grundläggande värdegrundsarbete bland skolans deltagare.

” *Människor har öppnat sina hem och tagit emot och umgåtts med flyktingar.*

3. Kontakt med ensamkommande flyktingbarn

Gamleby folkhögskola

Mål

Erbjuda aktiviteter på folkhögskolan för ensamkommande flyktingbarn – och visa på möjligheten att välja studier på folkhögskola när de blir äldre.

Metod

Inledande kontakt med personal och barn på boende, för att ta reda på vad barnen ville göra på fritiden, följt av planering.

Aktiviteter

Några exempel på aktiviteter de ensamkommande flyktingbarnen deltagit i:

- Danskvällar under ledning av skolans vis- och folkmusiker.
- Fair Trade-fika med musikquiz.
- Nightmission, en häftig kväll ute i skogen med deltagare på fritidsledarlinjen.
- Dataspelshelg.

Effekter – lärdomar

Ökad medvetenhet bland deltagarna på skolan. ”Nu vet alla att barnen ska bjudas in om det är möjligt”, vilket gör att verksamheten kan bli ”självgående”.

Metod

Ett nytt asylboende startade i Mora 2014. Metoden har varit en kombination av konkreta aktiviteter för de asylsökande och mobilisering av goda krafter i lokalsamhället, inte minst på grund av systematisk propaganda mot asylboendet från nazistiska krafter. Folkhögskolan har samverkat med föreningen ”Ett Mora för alla” samt andra aktörer i civilsamhälle och näringslivet.

Aktiviteter

En rad aktiviteter har genomförts – klädinsamling, språkcafé, föreläsningar, idrottsaktiviteter etc.

Effekter – lärdomar

- Många goda effekter i form av mobilisering av allmänhet, företag och lokalt civilsamhälle.
- Att involvera olika aktörer vid starten av asylboendet har gjort att det blivit en del av lokalsamhället, med en rad mer eller mindre informella möten och aktiviteter som följt.
- Klädinsamling är arbetskrävande och måste organiseras bra, eftersom många vill skänka. Ett alternativ är en second hand-butik där asylsökande kan handla till billigt pris.
- Många goda kontakter har skapats med flyktingarna. ”Människor har öppnat sina hem och tagit emot och umgåtts med flyktingar.”
- Solleröns fotbollslag har ”återuppstått” tack vare eldsjälar och flyktingar.

4. Verksamhet med nyanlända flyktingar

Mora folkhögskola

Mål

”Solidaritet och attitydpåverkan. Att se till att etableringen av ett nytt asylboende i Mora... blir ett tillfälle för bygden att agera gemensamt och i solidaritet.”

” Även småskaliga möten
och arrangemang kan bli
lyckade.

5. Möte med EU-migranter

Skarpnäcks folkhögskola

Mål

Minska fördomar kring rumänska EU-migranter som tigger.

Metod

Skapa möjligheter till möten mellan EU-migranter och personer bosatta i Sverige.

Aktiviteter

Olika aktiviteter på folkhögskolan med inbjudna rumänska migranter, bland annat loppmarknad, filmvisning och möjligheter till samtal via tolk. Samarbete med nätverket ”Solidaritet för 17”.

Effekter – lärdomar

- Även småskaliga arrangemang och möten kan bli lyckade.
- Se till att det blir möten där inte enbart EU-migranter berättar om sin situation. ”Det blir så klart en konstig maktposition då två personer som lever under förtryck ska sitta på en scen och berätta om sina liv medan vi andra inte berättar något om oss själva.”
- Fundera över uppföljning redan i samband med att insatserna planeras.

6. Nya möten med fokus på ensamkommande barn

Skarpnäcks folkhögskola

Mål

Att människor som inte påminner om varandra ska få träffas och lära känna varandra.

Metod

Att mötas genom att tillsammans spela spel – klassiska, nya och gamla brädspel, kortspel och data-spel.

Aktiviteter

Spelkväll på folkhögskolan i samarbete med föreningen Dragon's Liar. Rekrytering via facebook, lokalpress och kontakt med hem för ensamkommande flyktingungdomar.

Effekter – lärdomar

Bra upplägg men få deltagare. Bättre framförhållning och förankring behövs samt att man ordnar flera spelkvällar så det blir ”etablerat”.

7. Romska biblioteket

Skarpnäcks folkhögskola

Mål

Ökad kunskap och förståelse mellan och om de olika romska kulturerna – att se likheter, slå sönder fördomar och motverka antiziganism.

Metod

Skarpnäcks folkhögskola har under flera år ”byggt upp och skapat ett ömsesidigt förtroende ... tillsammans med romer i vår närmiljö”. En utgångspunkt har varit den romska befolkningens behov och intresse för utbildning. En tre månaders Studiemotiverande folkhögskolekurs har genomförts, vilket har fördjupat nätverk och kontakter ytterligare. Flera offentliga myndigheter har på olika sätt tagit del av skolans arbete. Tillsammans med de romska grupperna har nu ett romskt bibliotek med ett par hyllmeter romsk litteratur för barn, ungdomar och vuxna skapats.

Aktiviteter

- Många möten för diskussion, förberedelser, bokinsamling, bokköp etc.

” *Bygg förtroende och verksamhet som får utvecklas av romerna själva.*

- Invigning av det romska biblioteket på Folkhögskolans dag i mars 2014.

Effekter – lärdomar

- Var engagerad, visa nyfikenhet och respekt, bygg förtroende och verksamhet som får utvecklas av romerna själva med stöd av andra aktörer.
- Bra att biblioteket invigdes under Folkhögskolans dag då personer som inte annars skulle mötas gjorde det. ”Nyfikna och obekväma frågor kunde ställas, det blev mycket lyckat.”
- Många utvecklingsmöjligheter finns, men ekonomin är ett hinder.

8. Demokratikväll – romer och politiker

Skarpnäcks folkhögskola

Mål

Att skapa kontakt mellan romer och politiker samt att medvetandegöra romer om möjligheterna att påverka politiskt.

Metod

Skarpnäcks folkhögskola har under flera år byggt upp starka band till den romska befolkningen i närmiljön. Det politiska engagemanget i den romska gruppen är lågt, men det har funnits intresse att ta upp frågor om demokrati, politiska partier, samhällspåverkat etc, vilket också gjorts i skolans kurser.

Aktiviteter

- Demokratikväll på folkhögskolan i april 2014. Upparbetade nätverk användes för att bjuda in romer. Politiker och kulturpersonligheter deltog.
- Paneldebatter med politiker – initierade, planerade och genomförda av romer.

Effekter – lärdomar

- Skolans långsiktiga arbete tillsammans med de romska grupperna en förutsättning.
- Lyckad demokratikväll med häftiga diskussioner som ledde vidare till olika former av engagemang (partipolitiska aktiviteter, opinionsbildning, beslut att rösta etc).
- I kontakter med politikerna väcktes hopp genom löften som inte har infriats.

9. Språkcafé i samarbete med SFI

Birkagårdens folkhögskola

Mål

Skapa möten mellan nya svenskar och svenskar som bott här en längre tid. I förlängningen ”gemensamma projekt bortom språkcaféets gränser”.

Metod

Kontakt med SFI för att nå personer som nyligen kommit till Sverige och behöver öva svenska. Därefter inbjudan till språkcafé och möten med folkhögskolans deltagare.

Aktiviteter

Gemensam lunch var tredje vecka med folkhögskolans deltagare och SFI-studerande. Samtal i grupper. En gemensam temadag har planerats.

Effekter – lärdomar

- ”Det har gått strålande bra och alla är väldigt nöjda.” Kontakterna med SFI har fungerat bra.
- Viktigt att tala om att det inte är fråga om hjälpverksamhet, utan ett sätt att mötas.
- Se språkcaféet som en möjlighet till vidare verksamhet, till exempel gemensam temadag.

” I Gysinge tog vi greppet direkt genom att mobilisera de goda krafterna.

10. Samla goda krafter och välkomna de nyanlända

Färnebo folkhögskola

Mål

”Praktisk solidaritet och samverkan i lokalsamhället Gysinge, dit 250 flyktingar kom sommaren 2014 och befolkningen fördubblades.”

Metod

Utgångspunkten är mötet med de nyanlända – att tala med dem och lyssna på deras behov och önskemål. Skolan samlade de ”goda krafterna i föreningslivet” till ett möte där även pressen var med. Man har mobiliserat hela civilsamhället i en rad olika aktiviteter, utifrån budskapet att flyktingarna är välkomna till Gysinge.

Aktiviteter

Några exempel på aktiviteter är språkcafé, sommarutflykt, glasscafé, hantverkskvällar, välkomstkväll, pulkadag, skidåkning och idrottsträning – det mesta i samarbete med lokalt föreningsliv och volontärer.

Effekter – lärdomar

- Det finns både positiva och negativa attityder till flyktingar, men ”de flesta följer med majoriteten”. ”I Gysinge tog vi greppet direkt genom att samla de goda krafterna.”
- Viktigt att arbeta målmedvetet för att vända människors oro: ”Vi har haft som policy att de nya svenskarna i stället ökar våra chanser att behålla och kräva bättre service.”
- Kommunen ville placera barnen till flyktingarna i en egen förskola, vilket ledde till protester från föreningslivet. ”Till slut beslutade kommunen att bygga en helt ny gemensam förskola, en stor framgång.”
- ”Det är i längden svårt att mobilisera frivilliga om inte samhället möter upp med resurser.”

11. Språkcaféer med volontärer

Färnebo folkhögskola

Mål

Att tillgodose flyktingarnas behov av att lära sig svenska.

Metod

Språkträning i mindre grupper, tillsammans med volontärer och med förberett material i form av text och bild. Varje träff har haft ett tema (mat, kläder, årstider etc) med en gemensam genomgång på cirka tio minuter och därefter samtal i mindre grupper.

Aktiviteter

Språkcaféer har genomförts.

Effekter – lärdomar

- ”Enormt motiverade deltagare. Det är mycket skratt och riktigt kul.”
- Språknivån varierar, vilket man bör tänka på vid gruppindelning – även om många vill sitta med sina familjer. Bra om någon i varje grupp kan både engelska och deltagarnas språk.
- Många har svårt att hålla tider, vilket kan orsaka irritation. ”Bra att vara på föreläggningen en stund innan och gå runt och påminna folk.”
- Vid ett tillfälle vände man på steken, så att volontärerna fick försöka lära sig arabiska. Bra erfarenhet som ökade insikten om att det är svårt att lära sig ett nytt språk.
- Viktigt att välkomna och introducera volontärer på ett bra sätt, till exempel med hjälp av mer erfarna volontärer.

” *Det är viktigt att hitta sätt att engagera enskilda personer som vill göra insatser.*

12. Flykting – välkommen hit!

Härnösands folkhögskola

Mål

Uppmuntra folkhögskolans deltagare till kontakter med flyktingar och välkomna flyktingar till skolan.

Metod

Uppsökande verksamhet och information till folkhögskolans deltagare om möjligheter till kontakter med nyanlända.

Aktiviteter

Uppmuntran till de studerande att engagera sig med flyktingar, via ett initiativ från kommunen. Nyanlända bjöds in till ett halvdagsbesök på folkhögskolan, med olika aktiviteter – dans, musik, måleri, information etc.

Effekter – lärdomar

Skolans deltagare var med, i planering och genomförande. Några har engagerat sig och anmält intresse för fortsatt kontaktverksamhet med flyktingar. Besöket på skolan fungerade bra, gästerna blev nyfikna och ville ha information om kursutbudet.

13. Nätverk för att välkomna nyanlända

Gotlands folkhögskola

Mål

”Ett samhälle som välkomnar nyinflyttade flyktingar, asylsökande och andra migranter.”

Metod

Folkhögskolan bjöd in organisationer och företag till ett möte för att diskutera insatser som får flyktingfamiljer i Hemse att känna sig välkomna. Idéen bollades och en arbetsgrupp bildades. Huvudtanken är att utgå från vad de nyinflyttade efterfrågar

och att arbetsgruppens roll är att skapa kontakter mellan nyinflyttade och människor/föreningar i lokalsamhället.

Aktiviteter

Man befinner sig i ett uppbyggnadsskede av ett nätverk. Skolans Etableringskurs har involverats.

Effekter – lärdomar

Drygt 40 personer kom på det första mötet. Föreningslivet är betydelsefullt – men det är även viktigt att hitta sätt att engagera enskilda personer som vill göra insatser, vid sidan av föreningslivet.

14. Aktiviteter med ensamkommande unga pojkar

Helsjöns folkhögskola

Mål

- Att ungdomar på asylboende ska få träffa jämnåriga, snabbare lära sig svenska och göra något roligt utanför boendet.
- Att studerande på folkhögskolan ska få möta, lära känna och ha roligt med ungdomar på asylboendet.

Metod

Kontakter med Svenska kyrkan som har verksamhet på asylboendet och med personalen för att ta reda på behoven. De nyanlända önskar aktiviteter utanför själva boendet – och att få träffa andra ungdomar.

Aktiviteter

Verksamheten har inletts med besök på asylboendet och att ungdomarna besökt folkhögskolan för att fika, spela spel och lära känna varandra.

Effekter – lärdomar

Viktigt att etablera kontakt med ungdomarna och låta deras behov och önskemål styra val av aktiviteter.

” *En del av de studerande tyckte att det kunde vara svårt och nervöst att ta initiativ till samtal med någon helt okänd.*

15. Språkcafé – för möten och samtal på svenska

Helsjöns folkhögskola

Mål

Att personer som nyligen kommit till Sverige ska få möjlighet att praktisera svenska. Att tillhandahålla en mötesplats för människor med olika kulturell bakgrund.

Metod

Språkcafé där studerande från folkhögskolan mött och samtalat med nyanlända. Samtal på svenska om allt möjligt, mest om vardagliga och praktiska saker, med gratis fika. Verksamheten har ägt rum på biblioteket i Skene, i samarbete med Marks kommun.

Aktiviteter

Språkcafé en gång i veckan.

Effekter – lärdomar

- Mycket uppskattad verksamhet med många besökare.
- Bra om det finns någon ansvarig, eftersom det vid varje tillfälle kommer många förstagångsbesökare.
- ”En del av våra studerande tyckte att det kunde vara svårt och nervöst att ta initiativ till samtal med någon helt okänd som dessutom inte kunde svenska så bra, men samtidigt tyckte de att det var spännande, utmanande och roligt. Det är mest nervöst första gången, sedan blir det lättare.”

16. Samverkan folkhögskola – asylboende för språkträning

Bergslagens folkhögskola

Mål

Ge boende på asylmottagningarna möjlighet att börja lära sig svenska.

Metod

Inbjudningar till två asylboenden om att komma till skolan en gång i veckan för att öva svenska. Deltagare på högre nivåer i SFI, men med samma modersmål som de nyanlända, fungerade som cirkelledare, med stöd av SFI-pedagoger.

Aktiviteter

Fem grupper har träffats på skolan, en varje eftermiddag, med totalt cirka 100 deltagare.

Effekter – lärdomar

- Mycket stor efterfrågan bland asylsökande att komma igång med svenska.
- Stor omsättning, både bland deltagarna som ofta lämnar boendet när de får uppehållstillstånd och bland ”SFI-cirkelledarna” som blir klara med sina studier.
- SFI-cirkelledarnas insatser inkräktade inte på deras undervisningstid utan de gjorde detta som en aktivitet vid sidan av.
- Verksamheten har nu till stor del tagits över av studieförbunden som fått särskilda medel för språkträning.

DEL 2 INKLUDERINGSARBETE BLAND FOLKHÖGSKOLORNAS DELTAGARE OCH MEDARBETARE

17. Vidga trygghetszonen på skolan – lös upp gränserna

Nyköpings folkhögskola

Mål

Att lösa upp onödiga gränser på skolan, till exempel mellan kurser, åldrar, kön och etnicitet. Få deltagarna att komma närmare varandra och utöka trygghetszonen för nya möten och samtal.

Metod

Kursdeltagare planerade själva, enligt uppgett schema, träffar med deltagare från andra kurser. Stor frihet för deltagarna att bestämma innehåll – vad som skulle göras och hur. Två gemensamhetsdagar planerades av elevkåren.

Aktiviteter

- Skolans olika kurser bjöd varandra på ”inkludera mera-fika” i två så kallade ringdanser.
- Gemensamhetsdagarna genomfördes i naturreservatet Stendörren. Tvärgrupper med deltagare från olika kurser promenerade tillsammans och besökte olika stationer med gruppdynamiska övningar.

Effekter – lärdomar

- Enkel metod med bra respons från deltagarna.
- Bra att delegera innehåll till deltagare och elevkår. Ger variation och delaktighet.
- På kurser där deltagare talar olika språk kan skriven information på flera språk, till exempel i övningar, bidra till interaktion mellan deltagare.
- Bra med gruppdynamiska övningar som kräver samarbete för att genomföras.
- Lärarna skulle också ha varit med i grupperna.

18. Inkluderande generationsmöten

Litorina folkhögskola

Mål

Öka förståelsen mellan olika generationer och kulturer. Utmana egna perspektiv och sanningar genom att ta del av andras samt bidra till känslan av sammanhang och inkludering.

Metod

Att genomföra planerade och schemalagda aktiviteter som innebär möten och aktiviteter mellan skolans deltagare i tvärgående grupper, vad gäller ålder och etnisk bakgrund.

Aktiviteter

Exempel på gemensamma aktiviteter:

- Temadiskussioner med deltagare från Etableringskurs och kursen ”Vetgiriga seniorer”.
- Mat från världens hörn – sommarkurs med kultur- och generationsmix.
- Samarbete med asylboende, där deltagare från folkhögskolans olika kurser varit med i förberedelsearbetet.

Effekter – lärdomar

- Aktiviteter i tvärgående grupper ger bra effekt och kräver inte så mycket resurser. ”Uppskattade möten som bidrar till gemenskap och känsla av sammanhang”.
- Visst motstånd för att dessa aktiviteter stjälar tid från studierna. Viktigt att tydliggöra och förankra att även detta arbetssätt leder till kunskap och förståelse.

” Målet: Att göra en inkluderande skola ännu mer inkluderande.

19. Inkludera mera-promenad – för nya möten bland deltagarna

Södra Stockholms folkhögskola

Mål

”Att göra en inkluderande skola ännu mer inkluderande” genom att skapa möten mellan deltagare som kanske annars aldrig ägt rum.

Metod

En metod med parvisa samtal utifrån på förhand givna frågor, där nya par med jämna tidsintervall bildas under en två kilometers promenad i långsam takt. Frågor som diskuterats är exempelvis ”hur vill du beskriva din identitet eller dina identiteter? och ”vad är fördomar/orättvisa/rasism?”

Aktiviteter

Inkludera mera-promenad genomfördes som planerat.

Effekter – lärdomar

Deltagarna mycket positiva och många goda samtal genomfördes med deltagare som tidigare inte hade pratat med varandra. Tänk på att ha väl förberedda frågor som alla förstår. Viktigt med personal så att det praktiska med metoden fungerar på ett bra sätt.

20. Kulturkommitté – för perspektivbyten genom kultur

Litorina folkhögskola

Mål

”Bidra till kunskap, förståelse, perspektivbyte genom möten mellan olika kulturer och kulturaktiviteter.” Att öka intresset för kulturella möten och utveckla samarbetet med lokala och regionala kulturaktörer.

Metod

En kulturkommitté har bildats med deltagare från olika kurser. Kommittén möts en gång i veckan och har till uppgift att inventera, välja, marknadsföra, genomföra och följa upp skolans kulturaktiviteter.

Aktiviteter

En rad kulturaktiviteter har genomförts, exempelvis en palestinsk dansgrupp från ett asylboende, teaterföreställningen ”Egoland” om främlingsfientlighet, utställning om ensamkommande flyktingbarn och besök på dansföreställning.

Effekter – lärdomar

Kulturkommittén är numera permanent och kulturaktiviteterna uppskattade, även om det är svårt att mäta effekterna. ”Vår gemensamma upplevelse är att deltagare intresserar sig för olika kulturaktiviteter och att de uttrycker sina upplevelser på ett sätt så att vi kan ana att insatserna gör skillnad för förståelse och gemenskap.”

21. Temablock – ”Hur ser en svensk ut?”

Litorina folkhögskola

Mål

Utmana normer och fördomar samt integrera lärande och förståelse i pedagogiska aktiviteter.

Metod

En temaperiod på skolan, där aktiviteterna ofta genomfördes i blandade grupper över kurs- och generationsgränserna. Ett exempel på upplägg är att alla lyssnar på ett radioprogram för att sedan diskutera i mindre grupper, därefter i större, för att slutligen knyta ihop det hela med en skapande övning.

” *Samtal i blandande grupper är en utmaning. Många är blyga och det finns språkskillnader.*

Aktiviteter

Många olika aktiviteter har genomförts på temat ”Hur ser en svensk ut?”

Effekter – lärdomar

En period med fokus på ett särskilt ämne – där varje aktivitet är en bit i en större helhet – är positivt som skapar reflektion och arbetsro.

22. Öppna skolan för kunskap och engagemang

Runö folkhögskola

Mål

Höja deltagarnas samhällspolitiska kunskaper och engagemang i frågor som rör demokrati och diskriminering på grund av etnicitet samt koppla de teoretiska diskussionerna till handfasta exempel på förändringsarbete.

Metod

Folkhögskolan har arbetat med inkludering genom att bjuda in olika personer/grupper till skolan – experter, politiker, föreningar, aktivister med mera.

Aktiviteter

Föreläsningar och workshops, exempelvis om biståndsarbete, kvinnors deltagande i fredsbyggande, hedersvåld och HBT-frågor för invandrare.

Effekter – lärdomar

- Viktigt att hitta en bra balans mellan experter och aktivister när man bjuder in till skolan.
- Svårt att mäta effekter – men man kan skönja en ökad förmåga till problematisering och medvetenhet kring frågor om gender, etnicitet, diskriminering etc. Många stannade kvar och ville prata med gästerna i efterhand, viktigt att ge utrymme för detta.

23. Temadag om folkbildning och demokrati över klassgränserna

Sigtuna folkhögskola

Mål

Möjliggöra möten mellan olika kurser och studerande på folkhögskolan, med mycket varierande bakgrund och språknivå. Visa att folkhögskolesamhället – som många gånger är segregerat mellan olika kurser och deltagare – kan öppnas, genom möten och goda samtal.

Metod

Temadag i två delar, dels samtal om ”folkbildning och demokrati” i blandade grupper, dels ett samtal med folkbildaren Gösta Vestlund. Alla deltagare fick information om dagen i förväg.

Aktiviteter

Samtal och diskussioner under temadagen. Dokumentation av skolans foto/filmlinje.

Effekter – lärdomar

- Samtal i blandade grupper är en utmaning och ”fungerade alltifrån mycket bra till sisådär”. Många är blyga och det finns språkskillnader. En lärdom är att systematiskt anordna återkommande möten över gränserna.
- Kursen Språkåret har utvecklat en metod för samhällslektioner, där var och en av deltagarna varje vecka berättar om sitt hemlands politiska läge. Detta har gjort lektionerna mer relevanta, intressanta och deltagarstyrda.

” *Alla deltagare har lärt sig bättre svenska, många har stärkt sin självkänsla.*

24. Walk and talk i naturen

Gamleby folkhögskola

Mål

Ge nya svenskar ökad förståelse för och kunskap om naturreservat och allemansrätt.

Metod

En klass på folkhögskolan förberedde aktiviteten genom att läsa in sig på ämnena. De bjöd in deltagarna i skolans Etableringskurs. Med inspiration från metoden Walk and talk genomfördes vandringarna.

Aktiviteter

Vandring i smågrupper i ett naturreservat nära skolan. Samtal om växter och djur under vandringen. Det hela avslutades med tårtkalas.

Effekter – lärdomar

En mycket bra aktivitet där alla var nöjda. Dessa vandringar kommer nu att bli rutin på skolan.

25. SMF som integrationsmotor

Bergslagens folkhögskola

Mål

”Att med vår metodik från Studiemotiverade folkhögskolekurs, SMF, motivera och inspirera individer som lämnat etableringsfasen att ta sig vidare in i arbetslivet.”

Metod

Många nyanlända har svårt att få fotfäste under de två år de tillhör etableringsfasen. Bristande kunskaper i svenska är ett problem. Skolan har berett plats för denna målgrupp på SMF – med språkträning och kontakt med övriga deltagare, som mestadels är svensktalande.

Aktiviteter

Motsvarande aktiviteter som används på SMF-kursen i allmänhet – individuell målbild, arbetslivsfrågor, praktik, studie- och yrkesvägledning samt kärnämnen inlindade i konkreta arbetsuppgifter.

Effekter – lärdomar

Alla deltagare ha lärt sig bättre svenska, många har stärkt sin självkänsla och ökat sin motivation att ta sig in i arbetslivet.

26. Nya möten – på och utanför skolan

Härnösands folkhögskola

Mål

Gemensamma aktiviteter över kursgränserna – och i samhället.

Metod

Planering och genomförande av verksamhet där deltagare i olika kurser får tillfälle att mötas.

Aktiviteter

- Samarbete med Samlingspunkten, en mötesplats i kommunal regi för nysvenskar och svenskfödda. Återkommande verksamhet på Samlingspunkten, med deltagare i folkhögskolans Etableringskurs.
- Möten med samtal om livsåskådning och gemensamma aktiviteter med deltagare från Allmän kurs och från SFI.
- Gemensam tid en timme per vecka för möten över kursgränserna på skolan, med ett tiotal aktiviteter (drama, yoga, bokcirkel, handarbete etc).

Effekter – lärdomar

Möten är viktiga för arbetet med inkludering. Gemensamma upplevelser skapar engagemang och intresse. Bra både för personal och deltagare att planera och genomföra verksamhet över kursgränserna.

” *Stort arbete har lagts vid att etablera en kunnig och väl fungerande likabehandlingsgrupp.*

27. Inkluderande arbetssätt i all verksamhet

Stadsmissionens folkhögskola

Mål

Att ett inkluderande arbetssätt ska genomsyra hela skolans verksamhet, och göra skolan till en kraft i lokalsamhället.

Metod

Skolan arbetar utifrån en ”trestegsraket”. Den första delen är den lilla gruppen – skolans likabehandlingsgrupp – som ska utvecklas till ett nav för arbetet med inkludering. I gruppen har man lagt mycket tid på samtal och förkovran och för att ”inventera vad man kan och vad man vill”. Den andra delen är skolaktiviteter och den tredje innebär att bjuda in grupper, organisationer och allmänhet till skolan samt genomföra aktiviteter utanför skolan.

Aktiviteter

Exempel på aktiviteter under projektets gång:

- Tema rasismens historia – ett åtta veckors tema där alla treor på skolan deltog. Efter gemensam start med föreläsningar och film, skedde arbetet i mindre grupper, som ägnade sig åt olika delar – slaveri, rashygien, normer i samhället etc. En grupp arbetade aktivistiskt, med affischkampanj i ett affärscentrum nära skolan. Temat avslutades med att en närliggande gymnasieskola bjöds in och under en dag tog del av gruppernas presentationer i form av drama, värderingsövningar etc.
- Filmfestival och likabehandlingscup. Heldag med likabehandlingscup i fotboll och antirasistisk filmfestival på kvällen.
- Organisationernas dag – temadag med fokus på civilsamhälle och ungdomsfrågor. Genomfördes i anslutning till riksdagsvalet 2014.
- Samarbete med ungdomsorganisationer – inom projektet har man på olika sätt strävat efter att etablera samarbete med ungdomsorganisationer.
- Diskrimineringsgrunderna – vid varje terminsstart ges i skolans aula en introduktion om likabe-

handling, normkritik och diskriminering. Detta följs av förberedda diskussioner och värderingsövningar i klassrummen. ”Syftet är att implementera ett samtal på skolan som såväl lyfter klassrumsklimat som samhällsstrukturer.”

Effekter – lärdomar

- Stort arbete har lagts vid att etablera en kunnig och väl fungerande likabehandlingsgrupp. En utmaning har varit kontinuitet i gruppen, eftersom deltagare slutar på skolan och nya kommer till. Att ha en väl fungerande likabehandlingsgrupp – med kunskap och perspektiv på frågor om normkritik, identitet, inkludering etc – uppfattas ändå som viktigt för skolans långsiktiga arbete med dessa frågor.
- Temasatsningen fungerade väl, även om det tog tid för grupperna att komma igång eftersom de bestod av deltagare från olika klasser.
- Filmfestivalen hade dålig uppslutning, vilket visar på vikten av annonsering/information.
- Det har varit svårt att inom ramen för projektet utveckla samarbete med ideella ungdomsorganisationer utanför skolan.

28. Hälsa, film och friluftsdag – över kurs- och språkgränser

Bergslagens folkhögskola

Mål

Ökat samarbete och integration mellan folkhögskolans olika deltagare och kurser, varav många går på SFI och Etableringskurs.

Metod

Skolgemensamma aktiviteter – en temavecka om hälsa och en friluftsdag – har planerats och genomförts, där deltagarna själva och studentkåren varit delaktiga i förberedelser och genomförande.

Aktiviteter

- Temaveckan om hälsa inleddes med föreläsning.

” *Språkliga, kulturella och åldersmässiga barriärer känns plötsligt inte så svåra att komma förbi.*

Huvuddelen av veckan ägnades åt filmproduktion i smågrupper, där deltagarna hade varierande kunskaper i svenska. Efter två dagars filmande var det filmpremiär och veckan avslutades med konsert, teater och utvärdering.

- Friluftsdagen genomfördes med blandade grupper som skulle utföra olika uppdrag, på skolan och ute i Norberg. Uppdragen gav olika poäng. De bestod till exempel av att sjunga före en butiksinnehavare, dansa med en främling, bygga en mänsklig pyramid och fotografera sig med rektorn.

Effekter – lärdomar

- Temaveckan gick bra i de flesta grupper och totalt tio filmer producerades. ”De svenska ungdomarna var mest oroliga för att SFI-eleverna tyckte att arbetet var tråkigt eftersom de inte förstod allt. SFI-eleverna däremot tyckte att det var det roligaste de varit med om och ville göra om det igen.”
- Friluftsdagen var uppskattad av de cirka 80 deltagarna och aktiviteten väckte en hel del uppmärksamhet bland ”norbergarna”...

29. Farsdagsfirande

Bergslagens folkhögskola

Mål

Hedra firandet av fars dag och hylla de män på kurserna som inte har sina barn och sin familj i Sverige.

Metod

Många splittrade familjer finns bland skolans deltagare på SFI- och Etableringskurserna. Kvinnorna på kurserna föreslog en gemensam farsdagsfest – ett överraskningsparty för männen.

Aktiviteter

Kvinnorna bakade och tillagade en buffé som serverades i samband med lunchen. Firandet var öppet för alla på skolan.

Effekter – lärdomar

”Aktiviteten slog väl ut. Männen med barn kvar i sitt hemland eller på någon annan plats i Europa, vilket är ganska vanligt, fick lite uppmuntran.”

”Den här typen av aktivitet gör vi då och då inom ramen för SFI/Etablering. Vi använder det ofta när vi upplever att energin i gruppen börjat dala. Ofta gör vi det i samband med någon svensk högtid, när någon fyller år eller om någon fött barn.”

30. Brobyggande i praktiken

Västerås folkhögskola

Mål

Skapa möten, gemenskap och språkträning genom aktiviteter över skolans kursgränser.

Metod

Deltagare i Studiemotiverande folkhögskolekurs, SMF planerade en heldag med aktiviteter, dit de bjöd in deltagare i SFI/Etableringskurs. Tanken var möten över kursgränserna, och att med hjälp av SFI-lärarna etablera kontakter mellan deltagarna och öva svenska.

Aktiviteter

Gemensam aktivitetsdag med bland annat tipspromenad, brännboll, frisbee, information om allemansrätten samt samtal om likheter/olikheter mellan länder.

Effekter – lärdomar

”Ord som ’integration’ och ’brobyggande’ ... blir plötsligt i allra högsta grad levande när man ser unga vuxna sida vid sida med SFI-deltagare i alla åldrar. Språkliga, kulturella och åldersmässiga barriärer känns plötsligt inte så svåra att komma förbi. Alla vågar när man ställer frågor som: Vill du vara med? Vill du prova?”

DEL 3 LÄRANDE OM INKLUDERING

31. Kunskap om Mellanöstern – varför strider unga för IS?

Gamleby folkhögskola

Mål

Ökad förståelse och kunskap om Mellanöstern – geopolitiskt, historiskt och även psykologiskt.

Metod

Dialog med deltagarna om deras kunskapsbehov.

Aktiviteter

Föreläsningsserie med tre föreläsningar med Peder Hyllengren, Försvarshögskolan, Vladislav Savic, före detta utrikeskorrespondent och Ove Broing, folkrättsprofessor. Föreläsningar för deltagare och kvällsevenemang med inbjudna politiker, tjänstemän och allmänhet.

Effekter – lärdomar

Cirka 400 personer deltog. Bra initiativ, tyckte många. Viktigt med marknadsföring av utåtriktade arrangemang.

32. Föreläsningar för kunskap och förståelse

Litorina folkhögskola

Mål

Inspirera till ny kunskap och förståelse.

Metod

Skolan bjuder löpande in externa föreläsare, cirka tio gånger per termin, dit skolans deltagare och allmänheten bjuds in. Ibland kopplas föreläsningarna till diskussioner, uppföljningar etc.

Aktiviteter

Föreläsningar har genomförts med anknytning till frågor om rasism – inkludering.

Effekter – lärdomar

Externa föreläsare upplevs som ett viktigt komplement, som leder till reflektion och ny kunskap.

33. Rasbiologins historia

Röda Korsets folkhögskola

Mål

Att förstå rasismens ursprung och historia.

Metod

Detta delprojekt inledde skolans arbete med Inkludera mera, ”som en grund för vidare arbete”. Man har använt olika källor och metoder för att öka kunskapen och skapa reflektion om rasismens ursprung och historia.

Aktiviteter

Några exempel på aktiviteter är bildspel, sketch, filmproduktion, utställning, studiebesök, quis, uppsatsskrivande och diskussioner på temat rasism och främlingsfientlighet. Dessutom ”skallmätning av lärare”.

Effekter – lärdomar

- Bra med detta tema som ett gemensamt avstamp i projektet.
- Lekfulla metoder kan vara ett bra sätt att angripa tunga och svåra ämnen.
- Flera deltagargrupper valde att fördjupa sig i de frågeställningar som kom fram under arbetet.

” *Egentillverkade affischer med provocerande budskap och plats för kommentarer sattes upp på skolan.*

34. Likabehandlingsplaner – hur ser de ut?

Kävesta folkhögskola

Mål

Folkhögskolan ska ha en likabehandlingsplan mot diskriminering. Målet var att deltagarna på skolan skulle bli bekanta med begreppet likabehandlingsplan och hur planerna kan användas för att uppnå likabehandling.

Metod

Studier av befintliga likabehandlingsplaner i företag, myndigheter och organisationer. Granskning av aktuella fall av diskriminering via Diskrimineringsombudsmannens hemsida.

Aktiviteter

Insamling och analys av likabehandlingsplaner, i anslutning till samhällslektioner. Arbetet redovisades skriftligt.

Effekter – lärdomar

Ökad kännedom om och förståelse för likabehandlingsplaner.

35. Aktiviteter för demokrati och inkludering

Kävesta folkhögskola

Mål

Ökat fokus på frågor om inkludering och demokrati genom breda ämnesövergripande satsningar.

Metod

Skolan genomför flera olika delprojekt med anknytning till inkludering och demokrati:

- Förbereda möten med politiker – samma politiker besöker skolan 2-3 gånger per termin.

- Lärande om föreningslivet genom samtal, intervjuer etc.
- Ökat fokus på och samordning av ämnesövergripande temaarbeten.

Aktiviteter

Flera aktiviteter har genomförts och pågår, bland annat:

- Politikerbesök på skolan med diskussioner.
- Arbeta med en handbok om föreningsliv.
- Olika temasatsningar, bland annat om funktionsnedsättning.

Effekter – lärdomar

- Goda erfarenheter från politikerkontakterna. Bra med politiker som återkommer så att relationer kan byggas.
- Viktigt att tematisera politikerkontakterna, så att det inte blir för mycket ”löst prat”.
- Föreningskunskap som ”valämne”, 80 minuter varannan vecka är på väg att utvecklas.
- Temasatsningar ger ökat gemensamt fokus i skolan och innebär även samordning av resurser.

36. Provocerande affischkampanj – en åsiktsventil

Helsjöns folkhögskola

Sundsgårdens folkhögskola

Mål

Att belysa samhällsfrågor och få folkhögskolans deltagare att fundera över och problematisera olika synsätt. Sätta igång diskussioner kring begrepp som identitet, kulturmöten, rasism och svenskhet.

Metod

En idé från Helsjöns folkhögskola som inspirerade Sundsgårdens folkhögskola att genomföra en liknande aktivitet. Egentillverkade affischer med provocerande budskap med plats för kommenta-

” *Ju närmare vi kommer människor, ju mer förstår vi och tar till oss.*

rer sattes upp på skolan. Exempel på budskap var: ”kvinnor ska tjäna bättre än män”, ”homosexuella ska få gifta sig”, ”jag har inga fördomar” och ”när blir man svensk?” Affischerna sattes upp i en vecka och klottret dokumenterades innan de togs bort.

Aktiviteter

Affischerna fylldes med kommentarer. Kommentarer samlades in och låg sedan till grund för diskussioner i klasserna.

Effekter – lärdomar

- Affischerna blev snabbt nedklottrade med kommentarer och åsikter. De fungerade som en ”åsiktsventil” där tankar kom upp till ytan.
- Lätt att anpassa metoden till olika teman.
- Fundera över om det är okej att vad som helst klottras på affischerna. Titta till dem då och då, så att de sitter uppe.
- Bra metod som ”igångsättare”, exempelvis inför en temadag. Kan kompletteras med uppföljande diskussioner i klasserna.

37. MOD-utbildning

Sundsgårdens folkhögskola

Mål

Utbilda skolans styrgrupp för Inkludera mera i olika verktyg som kan motverka rasism.

Metod

Utbildning genom konceptet MOD – Mångfald och dialog.

Aktiviteter

Genomförande av utbildningen enligt MOD-utbildningens riktlinjer, med föreläsning, workshops och praktiska aktiviteter.

Effekter – lärdomar

Styrgruppen fick stärkt självförtroende och prak-

tiska tips för att motverka rasism och fördomar. De har senare genomfört övningar under en heldag med skolans deltagare.

38. Kunskap och engagemang på temat Inkludera mera

Sundsgårdens folkhögskola

Mål

Ökad kunskap, dialog och engagemang för frågor som rör flyktingars situation, romer etc.

Metod

Inom ramen för Inkludera mera har skolan genomfört olika insatser för ökad kunskap och engagemang kring frågor med koppling till Inkludera mera.

Aktiviteter

Några exempel på aktiviteter:

- Visning av filmer/tv-program med anknytning till Inkludera mera.
- Föreläsning av Romska rådet i Helsingborg.
- Workshops med värderingsövningar i klasserna.
- Dramaproduktion med skolans musik-, teater- och internationella linjer, kopplat till att Sundsgården tog emot flyktingar som kom med de Vita bussarna, våren 1945.
- Samarbete mellan olika klasser, för att bryta språkbarriärer.

Effekter – lärdomar

Många tillfällen att diskutera och lära om frågor med anknytning till Inkludera mera. Ibland kan diskussionerna bli laddade, och det är viktigt med planering och ledarskap, exempelvis vid värderingsövningar. Bra med föreläsare – ”ju närmare vi kommer människor, ju mer förstår vi och tar till oss”. Planer finns att på skolan att starta en klass för romer.

” Viktigt att låta deltagarnas egna observationer stå som utgångspunkt, och att inga åsikter 'är fel'.

39. Arbete med HBTQ-frågor

Sundsgårdens folkhögskola

Mål

Ökad kunskap om HBTQ-frågor och ”stöd till grupper som i dag diskrimineras på olika sätt i vårt samhälle”.

Metod

Samarbete med RFSL – för att ge stöd och skapa tillfällen till information och samtal.

Aktiviteter

- Klassrumsdiskussioner om HBTQ-frågor samt deltagande i Pride-festival i Helsingborg.
- Informationsbord om RFSL vid tillfällen då skolan haft aktiviteter för allmänheten. Egen tillverkning av informationsmaterial.

Effekter – lärande

Många bra diskussioner – och ökad medvetenhet. Dålig uppslutning i Pridetåget, med lärdomen att ”vi måste bli bättre på att nå ut med vårt budskap”.

40. Att synliggöra och motverka rasism

Skeppsholmens folkhögskola

Mål

Synliggöra och motverka rasism samt arbeta aktivt för att skapa gemenskap och samhörighet mellan människor.

Metod

Skolan har genomfört en rad skolgemensamma aktiviteter och kopplat dessa till arbetet i klasserna. ”Genom detta arbete har vi fört en dialog på skolan kring vad rasism är och hur vi kan arbeta för ett inkluderande samhälle och en inkluderande skola.”

Satsningen har även haft siktet på framtiden genom tillfällen där skolans långsiktiga antirasistiska arbete diskuterats.

Aktiviteter

En rad aktiviteter har genomförts. Några exempel:

- Inledande temadag med stiftelsen Expo för att från start få en bred kunskapsbas om rasism och främlingsfientlighet.

- Fredsseminarium med fredsaktivist från Mexico, som gav en internationell utblick och ledde till diskussioner om rasism i ett annat samhälle samt om ursprungsfolks rättigheter och icke-våld som metod.

- Tre veckors antirasistiskt filmprojekt, där deltagare i Allmän kurs skapade film med antirasistiska budskap.

- Musikkursen arbetade, i samarbete med en dansgrupp, med ett kompositionsarbete på tema flyktingskap.

- Temadag om rasism för hela skolan, utifrån en studieresa till Auschwitz.

Effekter – lärdomar

- Det finns en accepterande attityd på skolan. Viktigt att låta deltagarnas egna observationer stå som utgångspunkt för diskussionerna, och att inga åsikter ”är fel”.

- Att arbeta skapande är ett sätt att kanalisera de känslor och tankar som uppstår när man arbetar med frågor om rasism.

- En positiv effekt är långsiktigheten, med en lista på förslag om hur skolan ska jobba vidare med frågorna – och få ett vidare perspektiv på hur olika former av förtryck hänger ihop.

” *Vi gav kursdeltagarna hopp och handlingskraft.*

41. Temasamling – 5 i 12

Härnösands folkhögskola

Mål

Ökad kunskap och förståelse för lokalt arbete mot främlingsfientlighet och rasism.

Metod

En rad aktiviteter kopplade till 5 i 12-rörelsen, en organisation som arbetar mot främlingsfientlighet och rasism och som bildades i Härnösand 1988.

Aktiviteter

Kunskapssökande av skolans studerande i olika kurser, via litteratur, film och radio. Föreläsningar, bland annat om ensamkommande flyktingbarn och med författaren Sakina Ntibanyitesha, flykting från Rwanda. Deltagande i 5 i 12-manifestation i Härnösand.

Effekter – lärdomar

Mycket kan skapas med lite medel. Viktigt med bred förankring på skolan och att ta tillvara kursdeltagarnas engagemang och idéer. Livsberättelser skapar sammanhållning och empati. Tänk på att bygga in inkluderingsfrågor i ordinarie verksamhet.

42. Temadag mot rasism – med attitydenkät

Sunderby folkhögskola

Mål

Ökad kunskap om, och förståelse för, flyktingars situation och hur det är att vara invandrare i Sverige.

Metod

Temadag med olika inslag för skolans deltagare. Enkätundersökning med attitydfrågor genomfördes med två mätningar, före och efter temadagen.

Aktiviteter

Temadag om rasism med olika inslag – föreläsningar via youtube och Svt play samt föreläsning med en deltagare som flytt från Iran. Värderingsövningar och diskussioner.

Effekter – lärdomar

Hög närvaro och stort engagemang från deltagarna – med många förslag på hur man kan arbeta vidare med frågan. Enkätresultaten visar på positiva åsikts- och attitydförändringar.

43. Att arbete konkret mot rasism

Ljungskile folkhögskola

Mål

- Ökad kunskap om konkret arbete mot rasism.
- Ökad förståelse för varför rasism uppkommer, hur rasisterna arbetar, deras historiska rötter och vad man kan göra för att förändra detta.

Metod

Två separata heldagar på skolan med föreläsning på förmiddagen följt av klassrumsdiskussioner. Arrangemanget genomfördes i samarbete med den lokala organisationen av Vi Unga.

Aktiviteter

Två temadagar genomfördes. Den första med Christer Mattsson, lärare från Kungälv och erfaren metodutvecklare när det gäller att arbeta konkret mot rasism bland ungdomar i lokalsamhället. Den andra med Daniel Pohl från stiftelsen Expo, som talade om rasismen och dess rötter.

Effekter – lärdomar

Alla klasser var engagerade och ställde frågor. ”Vi gav kursdeltagarna hopp och handlingskraft.” En utmaning är att ta tillvara engagemanget. Dagen med Expo var mycket uppskattad, inte minst deras material, med hög praktisk användbarhet.

” *Viktigt att noga analysera vilken skola och vilka deltagare man har innan man bjuder in föreläsare.*

44. Temasatsning om aspekter av inkludering

Gotlands folkhögskola

Mål

Samtal över linjegränser – för ökad förståelse för frågor som har med identitet, främlingskap, utanförskap och inkludering att göra.

Metod

Ett antal halva temadagar för hela skolan har genomförts. Skolans Inkludera mera-gruppen, med deltagare och personal, planerade dagarna, bjöd in föreläsare och förberedde diskussioner. Man har eftersträvat diskussioner i mindre, blandade grupper från olika klasser och linjer.

Aktiviteter

Ett antal halva temadagar har genomförts – med föreläsningar, filmvisning, diskussioner och ”Heta stolen-övning”.

Effekter – lärdomar

- Viktigt att noga analysera vilken skola och vilka deltagare man har innan man bjuder in föreläsare. Här fungerade föreläsarna bra, men det är viktigt att de använder enkelt språk och vardagliga exempel.
- Värderingsövningen Heta stolen är bra i grupper där deltagarna inte känner varandra. Övningen kan leda vidare till öppnare samtal.
- Föreläsare kostar pengar. Filmer och dokumentärer, till exempel på Svtplay, kan vara ett bra alternativ.

45. Inkludering – ännu mer för särskilt intresserade

Gotlands folkhögskola

Mål

Skapa möjlighet för dem med större intresse för inkluderingsfrågor att lära mer och bli bättre förberedda att ta diskussioner med dem som har exkluderande åsikter.

Metod

Studiecirkclar, dels i personalgrupp, dels i deltagargrupp och även i blandade grupper.

Aktiviteter

Studiecirkclar har genomförts kring olika teman och med stöd av litteratur. Ett tillval ”Mänskliga rättigheter” startades.

Effekter – lärdomar

- Studiecirkclarna i personalgruppen ger ”tillfälle till samtal mellan oss där vi blir tydligare för varandra och där allt inte är relaterat till vår undervisning”.
- Bra med studiecirkclarmetoden, eftersom den utgår från det egna intresset.
- Roligt med blandade personal- och deltagarcirkclar – men svårt att hitta tider.
- Ett sätt att engagera fler är att cirkeln bjuder in andra intresserade vid enstaka/särskilda tillfällen.

” *Trettio nya Fair Trade-ambassadörer utbildades och fick diplom.*

46. Ämnesintegrering – engelska med inkluderingsperspektiv

Gotlands folkhögskola

Mål

Att få in frågor om inkludering i den vanliga undervisningen, inte bara genom temadagar och riktade aktiviteter.

Metod

Ordinära studiemetoder, där frågor om inkludering vävdes in i undervisningen.

Aktiviteter

I studierna har filmer, tv, litteratur, realia och värderingsövningar använts för att lyfta fram och diskutera olika aspekter av inkludering – rasfrågan, funktionshinder, sexuell läggning, flyktingfrågan etc. Projektet Inkludera mera var ett av kursmålen.

Effekter – lärdomar

- Målet uppfylldes, med engagemang och bra respons från deltagarna.
- Bra att frågorna togs upp i den ordinarie undervisningen – men det kräver förberedelser och en öppen attityd från läraren, för frågor som kan komma upp.
- Viktigt med förberedelser för att få ut det mesta möjliga av det material som används (filmer, böcker etc). En avvägning som måste göras är när det är klokt att ge bakgrundsinformation till deltagarna innan, och när det är bättre att låta bli – för att uppnå syftet.

47. Ambassadörsutbildning – Fair Trade

Västerås folkhögskola

Mål

Ökad kunskap om Fair Trade och om arbetsförhållanden för människor i andra länder.

Metod

Tillsammans med samarbetspartnern LO-Ung engagerades en utbildare från Fair Trade som genomförde utbildningen, för ett trettiotal deltagare på skolan, främst från Studiemotiverande folkhögskolekurs, SMF.

Aktiviteter

Utbildningen genomfördes under tre dagar, med föreläsningar, filmer, grupparbeten och eget arbete. Deltagarna genomförde även en manifestation på Västerås gator, där de iklädda banandräkter informerade och delade ut Fair Trade-bananer till barnen.

Effekter – lärdomar

Trettio nya Fair Trade-ambassadörer utbildades och fick diplom. Många positiva reaktioner under manifestationen.

” *Många deltagare hade aldrig tidigare pratat om dessa frågor i skolan.*

48. Vår mörka historia – frågor om rasism

Västerås folkhögskola

Mål

Väcka tankar bland deltagarna om att rasismen kommer från oss själva.

Metod

Utifrån frågeställningar som ”vad är rasism?” och ”har Sverige alltid varit ett bra land för alla?” varvades filmvisning, föreläsningar, grupparbeten och redovisningar under en veckas temaarbete.

Aktiviteter

Flera ämnen togs upp, kopplat till frågan om rasism, bland annat vårt språkbruk, Sveriges och Europas historia, rasism, nazism och vit makt-rörelser samt om Sverigedemokraterna och dess ursprung.

Effekter – lärdomar

- Tuffa frågor som skapar debatt, det gäller att vara förberedd på olika slags frågor. Men viktigt att alla frågor får ställas, att det är högt i tak.
- Många deltagare hade aldrig tidigare pratat om dessa frågor i skolan, dels för att de inte varit där, dels för att de kommer från andra länder där dessa frågor inte diskuteras.

49. Aktiviteter under supervalåret 2014

Kista folkhögskola

Mål

- Förbättrade kunskaper och ökat intresse bland kursdeltagarna för svensk politik och EU-politik.
- Skapa motivation att gå och rösta och en känsla av stolthet över att kunna vara aktiv medborgare.

Metod

Ett tema ”Supervalåret 2014” utformades, med olika inslag – kunskapsinhämtning, studiebesök, diskussioner etc. Samarbete med det lokala biblioteket.

Aktiviteter

Politikerbesök på skolan, studiebesök på Riksdagen och EU-kontoret, deltagande i politikerdebatt. ”Vi ägnade mycket tid av studierna till politik och ideologier.” De studerande anordnade ett eget skolval och gick även tillsammans till biblioteket och röstade i de allmänna valen.

Effekter – lärdomar

”Vi får fortfarande många positiva kommentarer från deltagare ... Kunskaperna om politik och politisk medvetenhet ökade rejält och många uttryckte en glädje och stolthet över det ... Många elever berättade om att de även engagerade sina familjer hemma och grannar.”

DEL 4 OPINIONSBILDNING – UTÅTRIKTAD PÅVERKAN

50. Vandring för gemenskap och tolerans

Mora folkhögskola

Mål

Att mobilisera lokalsamhället mot intolerans och rasism – och mot nynazistiska och nyfascistiska krafter i lokalsamhället.

Metod

Manifestation i form av fredlig vandring – för demokrati, gemenskap och tolerans.

Aktiviteter

Samling i centrala Mora med utdelning av pins – ”Ett Mora för alla”. Vandring genom centrala Mora, med möten, samtal, sång och musik. Avslutande manifestation med tal och sång samt inbjudan till efterföljande fika.

Effekter – lärdomar

- Mycket lyckat arrangemang med uppslutning över förväntan. ”En manifestation som utstrålade glädje, värme och beslutsamhet.” Viktigt att engagerade människor får tillfälle att mötas!
- Stor medial uppmärksamhet i Mora och övriga Dalarna.

51. Mobilisering för demokrati

Stockholms Södra folkhögskola

Mål

Att stärka demokratin i skolans närmiljö, öka intresset för deltagande i demokratiska processer och deltagandet i allmänna val. Att verka för positiv antirasism.

Metod

Utåtriktade aktiviteter på olika platser i Skärholmen i Stockholm.

Aktiviteter

Flera aktiviteter har genomförts:

- I september 2014 genomfördes en manifestation i Skärholmen för ett demokratiskt och inkluderande samhälle – mot rasism. Det var tal, flygbladsutdelning och uppmaningar till människor att göra sin röst hörd inför det stundande valet. En mänsklig fyrkant bildades runt en fontän som på en given signal gjorde ett gemensamt hopp – ett hopp för Skärholmen. Aktiviteten genomfördes i samarbete med Röda Korsets folkhögskola.
- Ett tiotal deltagare på skolan gav sig ut i centrala Skärholmen för att samtala med människor inför kommande EU-val – med budskapet att gå och rösta – och med ballonger till barnen.
- Valdebatt med representanter för politiska partier, skolans deltagare och allmänheten.

Effekter – lärdomar

- Skärholmens torg är mycket välbesökt, vilket är en förutsättning för torgaktiviteter. Aktiviteten fick positivt gensvar bland flanörer och uppmärksammades i media.
- Valinformation i en stadsdel där många språk talar kräver språkkunskaper. Viktigt att signalera att aktiviteten inte handlar om kommersiell reklam. Ballonger till barnen, ett bra sätt att nå föräldrarna.
- Valdebatten lockade 200 besökare och var uppskattad. Kräver planering och bra kontakter med politiker. Teknik och fördelning av talartid måste fungera. Viktigt med förebreda frågor från deltagarna, vilket ger nerv i debatten.

” *Det var en god träning i demokratiskt arbete och i att förstå att den politiska processen är trög.*

52. Bättre studiestöd för utlandsfödda

Röda Korsets folkhögskola

Mål

Skapa ett forum för deltagarna att agera för förändring av ett bristfälligt studiestödssystem.

Metod

Kartläggning av problematiken och identifiering av de största bristerna i nuvarande system. Sammanställning av material och påverkansarbete – via media och direkt riktat till ansvariga politiker.

Aktiviteter

En informationsfilm har producerats. Ett seminarium, ”Har vi alla lika rätt till studiemedel?” genomfördes med bred inbjudan till olika aktörer; politiker och myndigheter. Frågan har även tagits upp i media och i skolans valdebatt.

Effekter – lärdomar

- Stort intresse och engagemang bland deltagarna, som genom intervjuer inkluderades i arbetet.
- Seminariet inte så välbesökt, men en politiker som deltog ”gav en känsla av att det fanns en röst in i riksdagens utbildningsutskott”.
- ”Sammantaget kan vi säga att det var en god träning i demokratiskt arbete och i att förstå att den politiska processen är trög men att opinionsbildning är viktigt för att uppnå förändring.”

53. Påverkansarbete – svenska som andraspråk

Röda Korsets folkhögskola

Mål

Få en dialog med lärare i svenska som andraspråk om hur ämnet påverkar upplevelsen av svenskhet samt att påverka till en strukturell förändring.

Metod

Utgångspunkten var frågan från deltagare varför deras barn läser svenska som andraspråk trots att de är födda i Sverige och svenska är deras starkaste språk. Projektet har innefattat påverkansarbete med flera metoder – intervjuer, filmproduktion, politikeruppvisningar och mediekontakter. Deltagare på flera av skolans kurser involverades i arbetet.

Aktiviteter

En rad olika aktiviteter för att bilda opinion kring frågan:

- Seminarium med dåvarande integrationsminister Erik Ullenhag.
- Besök på skolan av kommunpolitiker.
- Utställning på bibliotek.
- Seminarium och samtal med personal på grundskola.

Effekter – lärdomar

- I början mycket energi i projektet, med en kärna av deltagare som fortfarande är aktiva.
- Stor uppmärksamhet i media, och även direktkontakt med kommun- och rikspolitiker.
- Svårare att påverka lokalt och direkt på skolor, än att nå rikspolitiker.

” *Många tillfällen
att bekanta sig med nya
kulturer.*

54. På flykt – föreläsningar och workshops

Helsjöns folkhögskola

Mål

Att nå människor i närsamhället utanför skolan med information och berättelser om flyktingars situation.

Metod

Föreläsningar och workshops för allmänheten. Arrangemang i samarbete mellan skolan och Röda Korset.

Aktiviteter

Två föreläsningar med fotojournalisten Anders Hansson som skildrat människor på flykt.

Effekter – lärdomar

- ”Vi hade önskat att uppslutningen på föreläsningen i lokalsamhället varit större. Omkring 40 personer kom.” Viktigt med marknadsföring.
- Tydlig kommunikation med föreläsaren är viktigt innan arrangemanget, så att ord och bild levandegör det som ska skildras.
- Bra att samarbeta vid utåtriktade arrangemang, bland annat för att kostnaden kan hållas nere.

55. Internationell nationaldag

Bergslagens folkhögskola

Mål

Göra nationaldagen till en aktivitet för alla som bor i Norberg. Hälsa nya medborgare och nyfödda välkomna till Norberg.

Metod

Folkhögskolan har traditionellt genomfört en kulturfestival varje år. Nu samarbetade man med kommunen vid nationaldagsfirandet. Alla skolans linjer medverkade i planering och genomförande.

Aktiviteter

Musiklinjens deltagare spelade – och bjöd in andra att spela. Teaterlinjen hade improvisationsteater och skattjakt. Deltagare på SFI och Etableringskurs bjöd på mat från Medelhavsområdet. En deltagare på allmän kurs visade en utställning om att vara homosexuell i en bruksort.

Effekter – lärdomar

Cirka 300-400 besökare och många tillfällen att bekanta sig med nya kulturer.

DEL 5 FOLKHÖGSKOLAN SOM MÖTESPLATS – SAMVERKAN MED CIVILSAMHÄLLET

56. Samverkan för inkludering

Mora folkhögskola

Mål

Etablera långsiktigt hållbart samarbete kring metoder för att motverka rasism och intolerans.

Metod

Folkhögskolan har etablerat kontakt och samarbete med den lokala föreningen ”Ett Mora för alla”.

Aktiviteter

En rad aktiviteter har ägt rum i samverkan mellan skolan och Ett Mora för alla. Föreningen förlägger mycket av sin verksamhet till skolans lokaler, vilket innebär många goda möten och spridning av information.

Effekter – lärdomar

Samarbetet har utvecklats bra, gett ”ringar på vatten” och nu finns en upparbetad beredskap för nya lokala initiativ och aktiviteter. ”Ett Mora för alla har blivit en ideologisk plattform på vilken de lokala aktiviteterna vilar på en trygg värdegrund: demokrati, tolerans och gemenskap”.

57. Utåtriktat arbete med lokalt civilsamhälle

Sunderby folkhögskola

Mål

Öka kunskap och engagemang kring frågor med anknytning till Inkludera mera.

Metod

Utveckla samarbete och genomföra aktiviteter i samverkan med civilsamhället.

Aktiviteter

- Öppna föreläsningar för civilsamhället om demo-

krati, mänskliga rättigheter samt främlingsfientlighet och rasism.

- Samverkan och kursverksamhet tillsammans med Områdesgruppen i Sunderbyn.

Effekter – lärdomar

Utvecklade kontakter med civilsamhället och ökat kunskapsutbyte.

58. Folkhögskolan vänder sig ut i samhället

Gotlands folkhögskola

Mål

Ökat engagemang på skolan för andras initiativ – och därmed stöd till goda krafter i lokalsamhället.

Metod

Skolan strävar efter att kontinuerligt fånga upp sådant som händer i närsamhället. De etablerar kontakter med civilsamhället och uppmuntrar de studerande att delta i olika aktiviteter. En grupp intresserade på skolan samlas regelbundet och är navet i detta utåtriktade arbete.

Aktiviteter

Skolans deltagare har bland annat jobbat som volontärer på härbärg för EU-medborgare, ställt upp på stödgalor för flyktingar samt deltagit i manifestationer som ”Gotland för mångfald” och Refugees Welcome”.

Effekter – lärdomar

- Bra att ha en arbetsgrupp som är drivande i detta, med en personal som håller i gruppen.
- ”Vi stöttar initiativ som tas i lokalsamhället ... Om många på skolan gör lite, gör skolans samlade insats en stor skillnad på orten.”
- ”Många som annars inte skulle ha engagerat sig alls blir delaktiga i något och gör erfarenheter de har med sig vidare i livet.”

” *Samarbete mellan skola och föreningsliv möjliggör stora och bärkraftiga arrangemang på mindre orter.*

59. Inkludering genom föreningsdag

Karlskoga folkhögskola

Mål

- Ge deltagarna på skolan en positiv bild av vad en förening är, och att det finns många slags föreningar.
- Ge deltagande föreningar en positiv bild av de studerande. Skapa relationer mellan dem som deltar i föreningsdagen, och lyfta fram folkhögskolan som en resurs i den ideella sektorn.

Metod

En ny medarbetare har beskrivit Karlskoga folkhögskola som ”en integrationskuvös”. Skolan arbetar för ett inkluderande samhälle – språkligt och kulturellt. De har ett omfattande samarbete med civilsamhället och i det sammanhanget genomfördes inom Inkludera mera en föreningsdag med Möckelnföreningarna, en paraplyorganisation för den ideella sektorn i Karlskoga och Degerfors.

Aktiviteter

Föreningsdagen byggdes upp genom deltagargrupper och olika stationer, där varje grupp hade en halvtimme på varje station. Ett tiotal föreningar deltog och presenterade sig och sin verksamhet, bland annat teater, skateboard, fotoklubb, kvinno-förening mot våld, LO och Turistföreningen.

Effekter – lärdomar

- Intresserade och nöjda deltagare, tacksamma för en annorlunda dag.
- En givande dag för föreningarna – upplevelser att sprida vidare och insikter om vikten av att möta och berätta om föreningsverksamhet för människor som är ovana vid föreningsliv.
- Många föreningsaktiva har ett engagemang för inkludering som behöver uppmärksammas.
- Relationsbygge personal – studerande, genom gemensam upplevelse.
- Liknande dagar och träffar med föreningslivet kommer att anordnas framöver.

60. Internationella dagen – med 500 besökare på skolan

Gotlands folkhögskola

Mål

”Ett öppnare samhälle med ökad förståelse för andra samhällen och kulturer. Skapa medvetenhet om att lokalsamhället är en del av världen.”

Metod

”Metoden var i grunden samarbeten åt många håll.” Folkhögskolan tog initiativ till den Internationella dagen och bjöd in studieförbund, skolor, kyrkor och organisationer som arbetar med internationella frågor till ett möte. En arbetsgrupp bildades som planerade dagen och skötte marknadsföring, med stöd av skolans deltagare som gjorde affischer, programblad etc.

Aktiviteter

Internationella dagen genomfördes, med workshops, föreläsningar, samtal, bokbord, hantverk, mat, utställningar och teater.

Effekter – lärdomar

- Cirka 500 personer deltog. Radio och tidningar bevakade.
- Samarbete mellan skola och föreningsliv möjliggör stora och bärkraftiga arrangemang på mindre orter.
- Ett stort arrangemang kräver mycket förberedelser, och någon på skolan behöver ha särskild tid avsatt i sin tjänst för detta.
- Alla samarbeten och kontakter ger ringar på vatten-effekter.
- Internationella dagen var en viktig lärprocess för skolans deltagare, som inte alltid är så samhälls-engagerade, men som nu fick delta i ett sammanhang med intresserade och engagerade människor.
- Tänkt på att en del deltagare kan uppfatta ett stort arrangemang med mycket människor i rörelse som jobbigt.

” Bra att avsluta en tung dag med humor. Alla går från dagen med glädje och energi.

61. Framtidsdag med skolans deltagare och fackligt aktiva

Västerås folkhögskola

Mål

Att få fackligt aktiva och skolans deltagare att förstå vikten av att arbeta med frågor om främlingsfientlighet och diskriminering på arbetsplatser.

Metod

Föreläsningar och ståuppkomik, mixat med gruppdiskussioner.

Aktiviteter

En föreläsning om diskriminering och en om integration. Ståuppkomik om hur det var att integreras i Sverige på 1970- och 80-talet. Gruppdiskussioner.

Effekter – lärdomar

- Ett femtiotal deltagare.
- Bra att samlas över gränserna, men svårt att bjuda in via fackföreningar, på grund av ersättning för förlorad arbetsförtjänst.
- ”Bra att avsluta en tung dag med humor. Alla går från dagen med glädje och energi att fortsätta kampen.”

62. Kulturnatt med 400 besökare på skolan

Västerås folkhögskola

Mål

Att visa allmänheten vad folkhögskolan arbetat med under en termin på temat ”Att vara människa”.

Metod

Skolan – både utsidan och insidan – fylldes under Kulturnatten med människor och aktiviteter, för

att spegla skolan verksamhet och skapa intresse och glädje bland besökarna.

Aktiviteter

Många olika aktiviteter – utställning, föreläsning, film, god mat... Skolans SFI-deltagare berättade i ord och bild om sitt nya liv i Sverige. Deltagare i andra kurser visade upp resultatet av sina arbeten, anordnade barnaktiviteter etc.

Effekter – lärdomar

- Cirka 400 besökare där många ”fick upp ögonen för folkhögskolan”. Många samtal över kurs- och klassgränser.
- Kreativa aktiviteter – musik, mat, teater etc – uppskattas av både deltagare och besökare.

63. Goda grannars fika

Kista folkhögskola

Mål

Lära känna grannar i skolans närområde, för att skapa goda och breda samarbetsmöjligheter.

Metod

Inbjudan till förutsättningslösa möten med fika skickades till olika aktörer i Kista. Skolans deltagare från Inkludera mera, lärare och samarbetspartnern Kista träff arrangerade. Kista träff är en öppen mötesplats där människor med olika etniska, kulturella, sociala och religiösa bakgrunder kan mötas.

Aktiviteter

Två fikasamtal med inbjudna gäster, bland annat kyrkan, polisen, stadsdelsnämnden, socialarbetare, lokal restaurang och Stockholms universitetsfilial.

Effekter – lärdomar

Cirka 15-20 personer deltog vid fikaträffarna. Bra metod som kan bli en start för vidare kontakter och samarbeten. Samtal bland annat med polisen

”*Tanken är att bygga upp kunskap och metoder för att utveckla medborgarengagemang.*”

om hur de arbetar i området. Fikaträffarna har lett vidare till bland annat interreligiösa möten i samarbete med en gymnasieskola. Planer finns på att fortsätta fikaträffarna.

64. Citizen Sweden – en modell för lokal mobilisering

Kista folkhögskola

Mål

Ökat samhällsengagemang och inflytande bland invånarna i stadsdelen Kista i Stockholm.

Metod

Skolan har utbildat personal och startat kurser med inspiration från USA och England (Citizen UK). Tanken är att bygga upp kunskap och metoder för att utveckla medborgarengagemang på gräsrotsnivå.

Aktiviteter

Några av skolans lärare gick en kurs i England och har därefter utbildat personal och deltagare på skolan. Man har bland annat arbetat med en maktanalys av Stockholm utifrån frågan om vem som har den reella makten. Även maktrelationer på skolan har diskuterats.

Effekter – lärdomar

Detta arbete är under utveckling och kopplas till skolans övriga arbete i närområdet, i samarbete med civilsamhälle, företag och andra lokala aktörer. Man vill även utveckla kunskap om metoden one-to-one bland deltagarna – för ökad förståelse och större medvetenhet om gemensamma intressen i stadsdelen Kista.

65. Normkritik, metodhandbok och frivilligorganisationer

Sundbybergs folkhögskola

Mål

”Att bli medveten om mekanismer som får en att tilldela sig en roll som inte är överensstämmande med ens kapacitet och därigenom upprätta en värdighet och en tillit till den egna förmågan.”

Metod

Man har studerat ”Sveriges mörka historia” och närmat sig begrepp som vithetsnorm, normkritik, rasifiering etc. Skolans MR-grupp har varit navet i arbetet. De har sökt kunskap och initierat olika aktiviteter på skolan. Man har även arbetat med en metodhandbok för hjälp till kommande MR-gruppers arbete.

Aktiviteter

Några exempel på aktiviteter:

- Deltagande i olika offentliga föreläsningar och seminarier.
- Studiedag på skolan då tio frivilligorganisationer presenterade sin verksamhet.
- Teaterbesök på olika föreställningar med anknytning till temat.

Effekter – lärdomar

- Ibland svårt med kunskapsöverföring till nya deltagare. Den handbok man arbetar med ska förhoppningsvis underlätta detta.
- Skolans MR-grupp har vuxit genom nya insikter.

” *Ett brett samverkansarbete är betydelsefullt för att öka kunskapen och ’göra det antirasistiska arbetet rikt’.*

66. Tillsammans mot rasism

Finska folkhögskolan

Mål

- Utvidga arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.
- Skapa mötesplatser för erfarenhetsutbyten, utifrån nyckelord som respekt, nyfikenhet, samarbete och empowerment.

Metod

Skolan har tagit initiativ till Nätverk Integrationsdialog, där en rad ideella organisationer och etniska föreningar har medverkat. Man har arbetat både med aktiva insatser tillsammans med nyanlända – och konkreta aktiviteter för samhällspåverkan.

Aktiviteter

Man har anordnat möten, seminarier, öppet hus föreläsningar, politikerträffar etc. En riksdagsmotion skrevs.

Effekter – lärdomar

Viktigt att visa kommunen vilket engagemang som finns, vilket även kan leda till ekonomiskt stöd. Ett brett samverkansarbete är betydelsefullt för att öka kunskapen och ”göra det antirasistiska arbetet rikt”. Aktiva handlingar i form av politikerpåverkan, opinionsbildning, deltagande i aktioner och demonstrationer stärker deltagarnas engagemang och gör dem till mer aktiva medborgare.

FOLKHÖGSKOLOR SOM MEDVERKAT I INKLUDERA MERA

2014

Nyköpings folkhögskola
MKFC
Härnösands folkhögskola
Röda korsets folkhögskola
Malmö folkhögskola
Karlskoga folkhögskola
Sundbybergs folkhögskola
Sundsgårdens folkhögskola
Gotlands folkhögskola
Marieborgs folkhögskola
Kista folkhögskola
Ädelfors folkhögskola
Runö folkhögskola
Sunderby folkhögskola
Färnebo folkhögskola
Gamleby folkhögskola
Finska folkhögskolan
Vindelns folkhögskola
Kävesta folkhögskola
Nordens folkhögskola Biskops Arnö
Västerås folkhögskola
Bergslagens folkhögskola
Mora folkhögskola
Ågesta folkhögskola
Skarpnäcks folkhögskola
Södra Stockholms folkhögskola
Stadsmissionens folkhögskola
Ljungskile folkhögskola
Hällefors folkhögskola
Helsjöns folkhögskola
Medlefors folkhögskola
Jakobsbergs folkhögskola
Wendelsbergs folkhögskola

2015

Nyköpings folkhögskola
Härnösands folkhögskola
Röda korsets folkhögskola
Malmö folkhögskola
Karlskoga folkhögskola
Sundbybergs folkhögskola
Sundsgårdens folkhögskola
Gotlands folkhögskola
Kista folkhögskola
Runö folkhögskola
Sunderby folkhögskola
Färnebo folkhögskola
Gamleby folkhögskola
Finska folkhögskolan
Vindelns folkhögskola
Kävesta folkhögskola
Västerås folkhögskola
Bergslagens folkhögskola
Mora folkhögskola
Ågesta folkhögskola
Skarpnäcks folkhögskola
Södra Stockholms folkhögskola
Stadsmissionens folkhögskola
Ljungskile folkhögskola
Helsjöns folkhögskola
Medlefors folkhögskola
Jakobsbergs folkhögskola
Litorina folkhögskola
Hagabergs folkhögskola
Birkagårdens folkhögskola
Skeppsholmens folkhögskola

Under 2014 och 2015 har ett drygt trettiotal folkhögskolor över hela landet medverkat i satsningen Inkludera mera – för ett mer inkluderande samhälle. Skolornas insatser varierar, från utåtriktat arbete i lokalsamhället och verksamhet med nyanlända flyktingar – till lärande och kunskapsutveckling bland folkhögskolornas deltagare. Denna metodhandledning berättar om vad som hänt – och vilka lärdomar som gjorts i projekten. Den kan förhoppningsvis inspirera till fortsatta insatser för ett inkluderande samhälle.

